

YVRIT SOCIAL CLUB EDITION **ROCK**

אוהב להיות בבית
סיפור על רוק ישראלי
ומחווה **לאריק איינשטיין**

Social Club

avec Revital Berger Shloman

PROPOSÉ PAR L'OSM ET L'ECUJE

מי ומה ברוק הישראלי

הרוק הישראלי החל באחור של למעלה מעשור לאחר שהתפתח בארה"ב ובבריטניה. בראשיתו נחשב הרוק הישראלי לתת-תרבות והתקנים בעקר בשולים ובאנגלית. הכנוי "מוזיקת מחתרת" אפין את להקות הרוק הישראליות הראשונות שבצעו בעקר קברים. הסצנה פעלה מתחת לרדאר התקשורתי, תוך התעלמות כמעט מוחלטת של המדינה.

נקדת המפנה היתה ברגע שחברו יחד **אריק אינשטיין** ו**להקת הצ'רצ'ילים והאלבום "פוזי" (1969)**, שנחשב בעיני רבים לאלבום הרוק העברי הראשון, יצא לאור. מכאן החל השנוי בהתייחסות אל הרוק וגם הלהקות הצבאיות החלו להשתמש יותר בגיטרות, באס ותופים על חשבון האקורדיון והאורגן המסורתיים דגמת "שיר לשלום" של להקת הנח"ל שנפתח בסולו גיטרה חשמלית של דני סנדרסון

מילון

רוק , רוקנרול
מוזיקת קצב
מוזיקה מזרחית
מוסיקת פופ
רדיו, תחנת רדיו
להיט להיטים
תקליט, סי די, תקליטור, קסטה, אלבום
זמר, זמרת
להקה
אמנים
סצנה

במה
בוהמה
גרסת פסוי קאבר
רוק קלאסי, פסיכדלי
מועדון, מועדונים
תקליטן
חברת תקליטים
מפיק הפקה
מוזיקת שולים
מוזיקה אלטרנטיבית

תיסלם

שאלות

- מה אתם שומעים בבית?
- איזה שיר, מוזיקאי אתם זוכרים מתקופה הנעורים?
- האם יש שיר ששנה את חייכם?
- מה המקום של המוסיקה בחיים שלכם?
- האם אתם מנגנים, חולמים להיות רוק סטארס!

עיריית תל-אביב-יפו
האגף לתרבות לנוער ולספורט

החלה ההרשמה

ללהקות קצב

מתקבלים מועמדים בשלב מתחיל או מתקדם
בכלי נגינה: גיטרה, תופים, קלרינט, חצוצרה, סקסופון
ועוד.

ההרשמה בבית הנוער בגן התקווה, בכל יום משעה 4.00 עד 7.00 בערב

123 o'clock ' 4 o'clock Rock איך זה התחיל

• הראשון שהקליט רוקנרול עברי הִיה בַּצֵּלָאֵל "צ'ל" יונגריז, שהוציא עם להקתו "ההדים" את "הו ילדנת" (1963). בעקבותיו באו "להקות הקצב" (כפי שִכְנוּ אָז) שהופיעו במועדוני לילה ודיסקוטקים, בעקר בעיר רמלה ובמתחם המוסכים ובתי המלאכה של רחוב המסגר בתל אביב. להקות הקצב הבולטות היו: "האָריות", "הצ'רצ'ילים", "השִמְנים והרזים" עם הסולן עזי פוקס, "הסגנונות", "הבמה החשמלית" של הגיטריסט שלמה מזרחי, "זהר השביעי" עם המתופף והמלחין זהר לוי, "הכוכבים הכחלים" עם גרי אקשטין, "העכבישים" עם תיקי דין, ועוד. כמעט אף אחת מהלהקות האלה לא הקליטה שירים ואלבומים מקוריים, אבל שירם של החלונות הגבוהים "אינך יכולה" (1967), נחשב לאחד החשובים והחלוציים שבין שירי הרוק העברי ואלבום אסף אחד, שִיצָא בִשֵם "פסטיבל הקצב הישראלי" (הד ארצי, 1968) תעד להקות רבות שהשתתפו במופע באולם הסינרמה.

• הרוק נחשב ל"תרבות נגד" והנה בטוי לצעירים האלה וסוג של "שסתום בטחון ממסד" לפרק תסכול, בלבול ומצוקה.

• בזנו זה אנו רואים גם את הלהקות הצבאיות מהן יצאו כוכבים רבים

אריק איינשטיין
סמל למוסיקה ולחברה ישראלית
לשנות את העולם
לשבת על הגדר
להיות בבית

- אריק איינשטיין (נולד ב-3 בפברואר 1939) הוא זמר, שחקן ופזמונאי ישראלי, מהזמרים החשובים והאהובים ביותר בישראל.
- איינשטיין נולד בתל אביב. בילדותו היה ספורטאי מצטיין: אלוף ישראל לנוער בקפיצה לגובה ובהדיפת כדור ברזל, ושחקן כדורסל פעיל בהפועל תל אביב.
- בצבא שירת בלהקת הנח"ל, ולאחר שחרורו היה חבר בלהקת בצל זרק, ושחק בלהקות שונות. ב-1964 כפב בשובר הקפות הקולנועי בבמוי של אפרים קישון: "באותה שנה הוקמה שלישיית גשר הירקון, בו שתף פעולה עם בני אמדורסקי, יהורם גאון ולאחר מכן עם ישראל גוריון. ב-1967 היה חבר בשלישייה אחרת: החלונות הגבוהים, יחד עם שמוליק קראוס וגיוזי כץ. הלהקה נחשבת בעיני רבים כחלוצת הפופ הישראלי.

אריק איינשטיין פוזי
ARIK EINSTEIN POOZY

אריק איינשטיין - כתבות ומאמרים | הספרנים

• אלבום הסולו הראשון של איינשטיין: "שר בשבילך" יצא בתחלת 1966 והיה יריית הפתיחה לקריירת סולו מפארת ורבת שנים של איינשטיין. במשך יותר מארבעים שנה הוציא איינשטיין שלושים וששה אלבומי אלפון. מורשתו המוזיקלית של איינשטיין היתה מגוונת ומרבת גוונים: חדשנות מוזיקלית לצד הצדעה לגדולי הזמר העברי, עבודה עם יוצרים צעירים בתחלת דרכם (שלוס חנוך, יצחק קלפטר, מיקי גבריאלוב, אבנר קנר, שם טוב לוי, יוני רכטר, פיטר רוט, גיא בוקאטי ואחרים, (לצד בצוע שירי משוררים) בינאליק, חלפי, אלתרמן ואחרים, (שירי ילדים רבים לצד שירי מחאה פוליטיים. איינשטיין השפיע ממוזיקה יוונית ("שכשנבוא, ("איטלקית") אפרו לו ("וים תיכונית, לצד חבתו העזה לרוקנרול אמריקני ובריטי, רומנטי ומשעשע, כאוב וצוחק.

• על פן האיש שהביא לפסקול המשתף את אדון שוקו, תוצרת הארץ, למה לי לקחת ללב, שיר השירה ולבכות לך, נחשב בעיני רבים כאיש שאחראי על הפסקול של הקלסיקות הישראליות.

• איינשטיין הלך לעולמו ב-26 בנובמבר 2013 ונקבר בבית העלמין הישן, "טרומפלדור" בתל אביב. בן 74 במותו. רחובות, פארקים ומוסדות צבור במקומות שונים בארץ קרויים על שמו.

בנובמבר 1950 עלה המחזמר הקומי "מריק מסתדרת". המציגים היו חילים צעירים, במתכנת דומה לזו של הצינבטרון, להקת ההוי והבדור של ההגנה. בכך התחיל עדן מפא"ר ומשמעותי בו שלושה עשורים שהשפיע מאוד על המוזיקה הישראלית בפרט, ועל התרבות הישראלית בכלל. הלהקה הייתה להקת היצוג של הגדוד החדש שהוקם זה עתה: הנח"ל. ארבע שנים לאחר מכן נטשה הלהקה את הימרות התאטרליות שלה והחלה להשקיע יותר בפזמונים מקוריים ובקטעי קשור קומיים. ללהקת הנח"ל הצטרפו להקות יצוגיות לפקוד הדרום, (1951) פקוד המרכז, (1953) פקוד הדרום (1955) ואחרות.

עם הזמן המוזיקה של הלהקות הצבאיות יצאו מחוץ למסגרת הצבאית שלהם, ולהנפיק להיטים גדולים שהשמעו ללא תקף בתחנות הרדיו, וככבו במצעדי הפזמונים. המוזיקה שלבה נוסאים הקשורים בחיי היומיום של החילים, עם שירי אהבה כלליים יותר. בתחלה שירי הלהקה לוו באקורדאון ובתוף דרבוקה, אך עם השנים הם החלו להיות משפיעים יותר ויותר מהאפנות המוזיקליות הגדולות במערב. בתחלת שנות הששים היו אלה השפעות של שנסונים צרפתיים ומקצב רומבה לטיניים, וככל שהשנים חלפו, העבודים הפכו לחשמליים יותר, צעירים יותר ורוקנרוליים יותר.

ימי הזהר של הלהקות הצבאיות היו בתקופת האופוריה שלאחר מלחמת ששת הימים ועד למלחמת יום הכפורים. בשש שנים אלה הנפיקו הלהקות הצבאיות אינספור להיטים, וחיליה הפכו לכוכבי פופ עוד בתקופת שרותם הצבאי. תור הזהב הסתיים בטראומה של מלחמת יום הכפורים.

ואכן, מ-1974 ואילך חלה דעיכה בפופולריות של הלהקות הצבאיות. לנכח תופעות עמק בחברה הישראלית, כמו זעם על השלטון ומוסדותיו, מצב הרוח הלאומי השפוף, וכן השפעות של זרמים מוזיקליים חדשים נראו הלהקות הצבאיות כגופים מישנים ורלוונטיים פחות עד לסגירתן בשנת 1978.

הרמטכ"ל דאז, רפאל איתן טען כי הלהקות הצבאיות כבר לא ממלאות את יעדן המקורי, והחליט לסגר את פלן. נראה היה כי תם פרק חשוב בתולדות הצבא, המוזיקה הפופולרית והתרבות הישראלית בכללה.

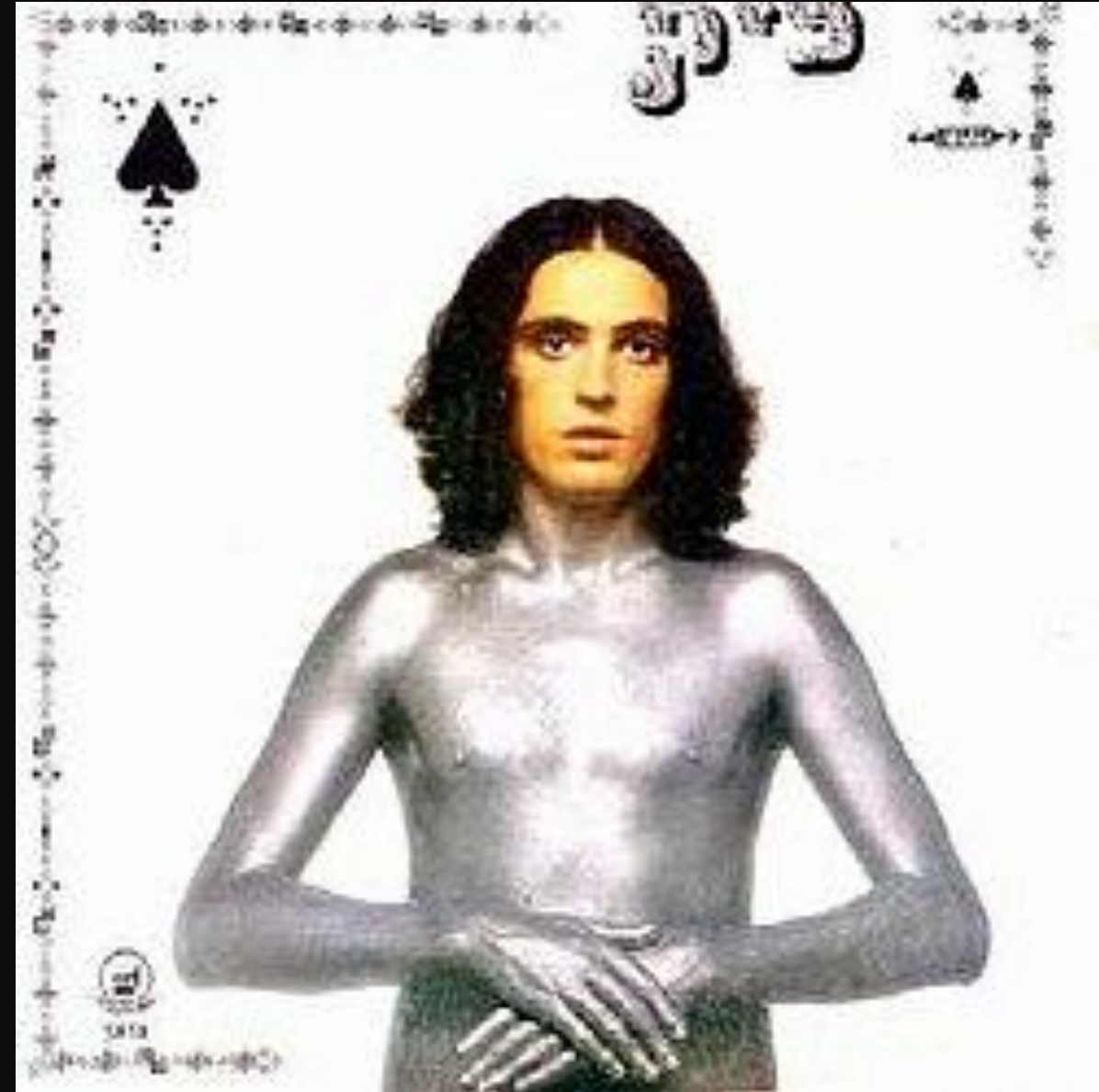
חמש שנים לאחר מכן, החליט הרמטכ"ל, מנשה לוי, להקים מחדש את הלהקות הצבאיות. אלה קמו ושובו לספק להיטים. לא הייתה זו הצלחה בסדר גודל שידעו בשנות הששים והשבעים, אך הייתה זו תחייה משמחת ומצליחה לפרקים. החל מאמצע שנות התשעים פעילות הלהקות הצבאיות השתנתה. הלהקות מאז הפכו למצמצמות יותר, הופיעו רק בתוך היחידות הצבאיות אליהן שיכו. וכמעט ולא הקליטו חמור מקורי חדש.

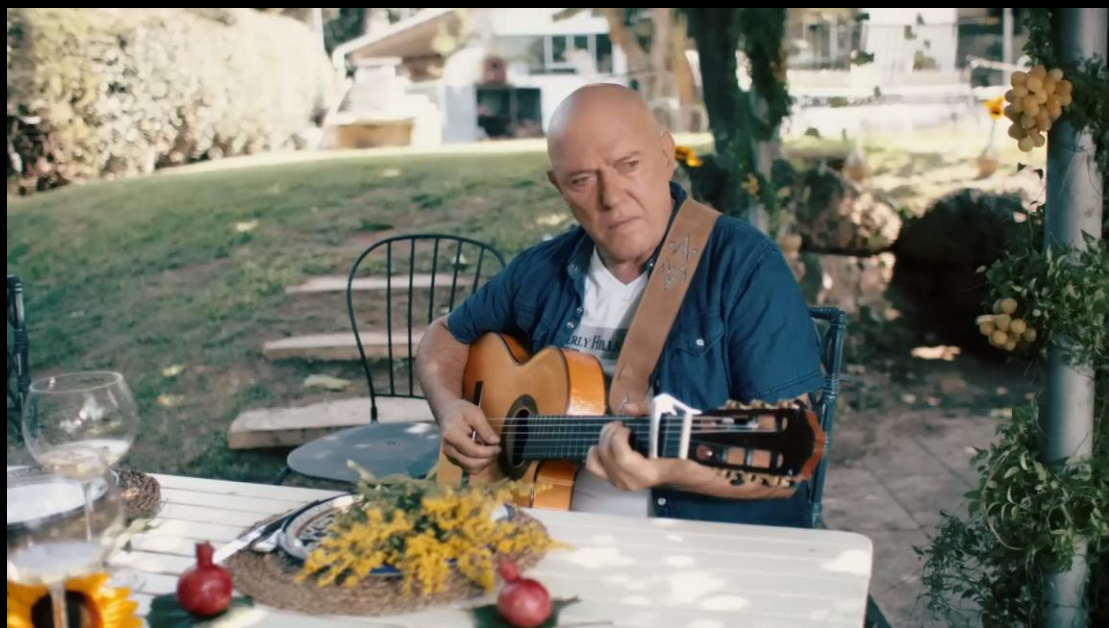

שנות השבעים

- בשנות השבעים אָמְנִי הָרוֹק הָיוּ בְּטוּחִים יוֹתֵר, הִשְׁמָעוּ יוֹתֵר בְּתַחֲנוֹת הָרָדִיו וְזָכוּ לְהִתְעַנֵּינּוֹת מִחִבְרוֹת הַתְּקָלִיטִים. לְהַקֵּוֹת רוֹק כְּפִיף הַתְּקִנָּה הַטּוֹבָה, אַחֲרִית הַיָּמִים וְתַמּוּז הֶפְכוּ לְקְלָאָסִיקָה מְקוֹמִית, וּבְמִקְבִּיל הַנוֹצָרָה בְּאַרְץ מוֹזִיקַת רוֹק נְסִיוֹנִית וּמִתְקַדָּמָה. שְׂבָסוֹף הָעֶשׂוֹר כְּבָר הִחֲלוּ פְּסִיבְלֵי רוֹק הַמוֹנִיִּים. הָרֹאשׁוֹן שֶׁבָּהֶם הָיָה בְּנוֹאִיבָה בְּסִינֵי בִּשְׁנַת 1977, כְּשֶׁבִּשְׁנוֹת הַשְּׁמוֹנִים נִעְרְכוּ פְּסִיבְלֵי קִיץ קְבוּעִים וּמַצְלִיחִים מְאֹד בְּעָרֵד, אֵילַת וְצֶמַח.

- שני תקליטים של אריק איינשטיין ושלוש חנוך, שבלול ו"פלסטלינה" שיצאו ב-1970 הפכו את הרוק לז'אנר נוכח ומצליח. האלבום "בדשא אצל אביגדור" (1971) "של אריק איינשטיין ומיקי גבריאלוב המשיך את המגמה, לצד תקליטי הבכורה של אושק לוי, שלמה גרוניך וצביקה פיק. תקליטים אלו נחשבים לפורצי דרך באופן שבו מיזגו לחנים ועיבודים של רוק עם טקסטים בעברית, והיו מהפכניים בתפיסה המוזיקלית והטקסטית: משירת הקולקטיב והפזמונים המגויסים למען המפעל הציוני בארץ ישראל לשירי רוקנרול אישיים.

• **אָנִי וְאַתָּה** הוא שיר שנכתב על ידי אריק אינשטין והלחן על ידי מיקי גבריאלוב. הוא פרסם לראשונה עם פרסום האלבום "בדשא אצל אביגדור" ב. 1971-שנה אחרי פרסומו, זכה גם לגרסה איטלקית של להקת Capsicum Red שבה הוא נקרא "Rabbia e Poesia" ("(אינשטין עצמו הקליט גרסה באנגלית לשיר בשם "Waiting For A Better Day" לאחר פטירתו של אינשטין בשנת 2013 צטט השיר על ידי שגריר ישראל באו"ם, רוזן פרושאור, שאמר כי מילות השיר מבטאות בפשטות את הרעיון עליו הוקם ארגון האמות המאחדות. בנוסף, הצבה ליד ביתו של אינשטין בתל אביב אנדרטה הנושאת את מילות השיר "אני ואתה."

כוורת

- כוורת הייתה להקת רוק ישראלית שהוקמה בשנת 1973 וחבריה היו דני סנדרסון, גידי גוב, יצחק קלפטר, אלון אולארצ'יק, מאיר פניגשטיין, אפרים שמיר ויוני רכטר. מלהקות הרוק הראשונות בישראל ונחשבת לאחת מן הבולטות והמצליחות ביותר בתחום, ובמוזיקה הישראלית בכלל. חבורת רוק אחרת, בוגרת להקת הנח"ל ברבה, ששלה שירים קלילים ומערכונים בסגנון הלהקות הצבאיות, עם מוזיקת רוק מרפבת ומתקדמת. קראו להם כוורת. בפתח דני סנדרסון, מנהיג הלהקה התפון לכתב אופרת רוק עתירת נונסנס, אך לא קליטה במיוחד. אמרן הלהקה החדש: אברהם דשא (פשנל יעץ לו להניח לאופרה הימנית, ולהתמקד בשירים ובמערכונים. כך היה". ספורי פוגי "שיצא ב-1973 זכה להצלחה מסחררת, והיה ככל הנראה כל מה שהקהל הישראלי רצה באותה התקופה: רוק צעיר, מצחיק, עם מוזיקה חדשנית אבל גם עם זקה ללהקות הצבאיות, ובעקר - הרבה פיו. כוורת הגיעה בזמן לאמה הלומת הטראומה של מלחמת יום הכיפורים. כוורת הוציאה שלושה אלבומים בשלוש שנים, אך היא השפיעה על הרוק הישראלי עד ימינו

• במקביל לפגרת שבו לארץ שני אִמְנִים יִשְׂרָאֵלִים אַחֲרִים, לְאַחַר שֶׁהִתְנַאֲשׁוּ מִלְפָּרֵץ בְּקִרְיָה בִּינְלָאמִית שְׁלוֹם חֲנוּךְ שֶׁב מְלוֹנְדוֹן, וְאִירָאֵל זִילְבֵּר מִפָּאָרִיז. יַחַד עִם מְתֵי כֶסֶפִי וְדָנִי לִיטְנִי, נִסּוּ לְהִקִּים סוּפְרָגְרוֹף, לְהִקֵּת עַל בְּהִשְׁרָאֵת הַהֶרֶבֶב הָאִמְרִיקָנִי "קְרוֹסְבִי, סְטִילֶס, נָאֵשׁ וְיֶאֱנֶג". "כֶּסֶפִי וְלִיטְנִי פָּרְשׁוּ מִהַמִּיזָם, אֵדָה חֲנוּךְ וִיזְלֵבֵר הִמְשִׁיכוּ לְהַפְגִּשׁ וְלְהִקְלִיט. חֲבֵרוֹ הַטּוֹב שֶׁל חֲנוּךְ, שֶׁנִּדְמָה שֶׁהָיָה בְּכָל צִמָּת חָשׁוּב, אִרִיק אֵינְשֵׁטִין הִמְלִיץ לָהֶם לְהִקְרָא בִּשְׁם "תַּמּוּז". ב' 1975-הַיּוֹזְמָה בְּשָׁלָה. אֵל הַשְּׂנִים הַצֵּטְרָף מֵאִיר יִשְׂרָאֵל, הַמְתוֹפֵף בּוֹגֵר לְהִקִּים הַקֶּצֶב, וְשְׁנֵי הַחִילִים הַמְשַׁחֲרָרִים: יְהוּדָה עֵדֶר וְאִיתָן גִּדְרוֹן. בְּהִפְקָתוֹ הַתּוֹבְעָנִית שֶׁל לואִי לֶהֶב, שֶׁהִגִּיעַ אֶרְצָה לְאַחַר עֲבוּדָה עִם בְּרוֹס סְפְרִינְגֶסְטִין, יָצָא בְּשָׁנַת " 1976 סוּף עוֹנֶת הַתַּפּוּזִים, "אֶלְבּוֹמָה הַיְחִידִי שֶׁל הַלְהָקָה. הַסָּאוֹנֵד נִשְׁמַע עֲבָה וּמִנְפָּח, וְהַשִּׁירִים הָיוּ אֲרָכִים וּמְרַבִּים. קָהֵל מְעִרִיצִים קָטָן הִתְאַהֵב בְּסָאוֹנֵד הַחֲדָשׁ, אֵדָה הַהוֹפְעוֹת כְּשֶׁלוֹ, וְהַחֻבּוֹת תַּפְחוּ. זִילְבֵּר, שֶׁרְצָה סָאוֹנֵד פּוֹפִי יוֹתֵר פָּרֵשׁ מִהַלְהָקָה, וְהָיָה פְּסִיקָה מְלַהֲתָקִים לְאַחַר אֶלְבּוֹם אֶחָד בְּלִבָּד.

• לְמִרּוֹת הַכְּשָׁלוֹן הַזֶּה, הָרוֹק הִשְׁתַּנָּה. הַפּוֹפּוֹלָרִיוֹת שֶׁל תַּמּוּז עָלְתָה דוֹקָא לְאַחַר פְּרוֹקָה, אֶלְבּוֹמִי הַסּוּלוֹ שֶׁהוֹצִיאוּ זִילְבֵּר (רוֹצֵי שְׁמוּלִיק (וְחֲנוּךְ) אֵדָם בְּתוֹךְ עֲצָמוֹ (לְאַחַר פְּרוֹק הַלְהָקָה הִפְכוּ לְהִיטִים גְּדוֹלִים. דָּנִי לִיטְנִי עָשָׂה חֵיל עִם יְהוֹנָתָן גֶּפֶן בְּשִׁרְשֵׁרֶת מוֹפְעֵי סְטִירָה מוֹזִיקָלִיִּים, יוֹצְאֵי כּוֹרֶת גּוֹב וְסִנְדֵּרְסוֹן הַקִּימוּ אֶת גִּזְזוֹ הַמְצָלִיחָה, וְגַם חֲבֵרֵי הַלְהָקָה הָאֲחֵרִים: רֶכֶטֶר, שְׁמִיר וְקֶלְפֶטֶר עֲבְרוּ אֶל קְדָמַת הַבָּמָה. נִרְאָה שֶׁבְּשָׁלָה הִשְׁעָה לְשָׁלֵב הַבָּא, הַפְּסִטִּיבִלִּים.

• בְּשָׁנַת 1977 כָּבֵר הַצֵּטְבֵּרָה מִסָּה קְרִיטִית שֶׁל צַעִירִים אוֹהֲבֵי רוֹק. הַמִּבְחָן הָרֵאשׁוֹן לְכָד הַסִּתִּים בְּהַצְלָחָה מִסְחָרֶרֶת בְּקִיץ 1977 בְּפִסְטִיבֵל נְבִיעוֹת הָרֵאשׁוֹן, שֶׁנִּעְרַךְ בַּחוּף נוֹאִיבָה שְׁבִסְנִי. יוֹתֵר מִעֲשָׂרֶת אֲלָפִים צוּפִים נִלְהָבִים חָווּ לְרֵאשׁוֹנָה אֶת ה"וּודִסְטוֹק הַיִּשְׂרָאֵלִי". "אַרְבַּע פְּעָמִים הִתְקִים הַפְּסִטִּיבֵל בְּשָׁנָתִים. עָתָה כָּבֵר לֹא הָיָה סֵפֶק: הָרוֹק הַיִּשְׂרָאֵלִי עָבַר לְהַמוֹנִים

שלום חנוך

• שלום חנוך (נולד ב-1 בספטמבר, 1946) יבאָליל ה'תש"ו, הוא זמר-יוצר, פזמונאי, משורר, מלחין, מעבד ומפיק מוזיקלי ישראלי, הנחשב לאחד מראשוני היוצרים ברוק הישראלי. יצירתו, הן במסגרת שתופי פעלה עם אָמנים אחרים בתחלת דרכו והן לאחר מכן כמוזיקאי עצמאי, השפיעה רבות על המוזיקה הפופולרית בישראל. במיוחד מכר שתוף הפעלה שלו עם אריק איינשטיין, שהניב את אלבומי הרוק הישראליים הראשונים. חתן פרס אמ"י למפעל חיים (2022).

• עבודתו המוזיקלית של חנוך זכתה לאורך השנים להערכה רבה מצד קהל המאזינים ומצד המבקרים. הוא נחשב לאחד מגדולי היוצרים בישראל [1], מהנה השראָה למוזיקאים ואף זכה לאלבומי מחנה מצד אָמנים שונים בישראל

משיח לא בא

- שיר מחאה מתוך אלבום הסולו החמישי של שלום חנוך שיצא בשנת 1985. השיר נצא לאור אחרי מלחמת לבנון הראשונה, משבר כלכלי גדול ונפילת הבורסה. השיר עורר גל של פרשנויות מצד המבקרים והקהל.
- שלום חנוך מספר בראיון ל"מעריב לנער": "רבים מניחים את מחפשים למשיח להתאבדותו של איש העסקים מיקי אלבין, הם מחפשים הקשרים. אני לא סוציולוג ולא בא לנתח תגובות של קהל, אבל זה כיון כששיר משפיע בכמה מישורים, בכמה רמות, מבלי לזלזל באף תגובה... השיר אינו רק אנטי-דתי, אלא אנטי-חלוני. יש בארץ אלמנטים ברוורים של רדיפה אחרי פתרונות קלים. "במקור היה אמור להיות השיר אטי, אך רצף של טעויות הוליד את הגרסה שהפכה לקלאסיקה. הקלידן והמפיק משה לוי הכפיל בטעות את הקצב של השיר. גם ערוץ השירה של חנוך הקלט במקרה. "הוא (חנוך) בחר לשיר לפני הקצב ולא עליו", מספר לוי, "טיק שלם הוא עשה ככה, כדי ללמד וללכד ניואנסים, שאולי חלק מהם יכניס לגרסה הסופית. בסוף הקשבנו לטיק וקלטנו שזה זה. זה שלנו. זה מה שניכנס לתקליט".

A large, dense crowd of young people is gathered at night for a concert. In the center, a man in a white t-shirt and blue jeans stands on the shoulders of others, with his arms outstretched. To his right, a woman with purple hair and a black shirt with a red patterned scarf also has her arms raised. The crowd is filled with people of various ages, all looking towards the stage area. The background is dark, with some distant lights visible.

שְׁנוֹת הַשְּׂמוֹנִים

החלו בגל רוק חדש ,

מחספס ונועז, עם להקות מצליחות כתיסלם ובנזין ,
והצלחה פנומנלית של זמרים ותיקים יותר כשלום חנוך
וימני בגר, וגם עם תחלתה של סצנה אלטרנטיבית שפרחה
יחד עם תרבות המקומונים ובהשפעת תרבות הפאנק והגל
החדש. כשאותו גל הבשיל בסוף העשור, החל עדן רוק
חדש בהובלתם של אהוד בנאי, רמי פורטיס, ברי סחרוף
ורונן בן טל התיקים, ובצרוף כוחות חדשים כמו להקות
"איפה הילד", "מוניקה סקס", "מופע הארנבות של
דוקטור קספר" ו"אחרים. אותו גל נמרץ, שמח ואנרגטי
נגדע עם שנוי האוירה בארץ. רצח רבין, כניסת הטלוויזיה
המסחרית ועלית הבקוש לז'אנרים אחרים כמו פופ ים
תיכוני ומוזיקה אלקטרונית.

תנו לי תנו לי רוקנרול

לואי להב, האיש שמקצע את הרוק עם להקת תמוז, הפיק לשלום חנוך את "חתנה לבנה", אלבוםו ה'פבד' ביותר אי פעם בשנת 1981 גם אמני אמצע הדרך הפכו לרוקיסטים יותר בתחלת העשור: להב הפיק לאסתר שמיר את "המקום הכי נמוך בתל אביב" הסוער, ונהל מוזיקלית את שני מימי הרוק השאפתניים של אפרים שמיר ודני ליטני: חמסין ושמים. דני סנדרסון וגידי גוב חברו ליהודה עדר, גיטרסט להקת תמוז והקימו את "דודה" הרועשת, אפלו גלי עטרי, שנתים בלבד לאחר שזכתה באירוויזיון עם "הללויה" הוציאה את "קח אותי הביתה" עתיר הגיטרות. בהמשך העשור גם אמנים כנורית גלרון (משוהו בלבבה, 1986), גידי גוב (דרך ארץ, 1987, ויהודית רביץ) באה מאהבה (1987), פנו לגיטרות הרועשות.

בתוך אווירת הרוקנרול הזו, צמח הרפב חדש בחדר האחוריים של גלי צה"ל. העורך המוזיקלי יזהר אשדות, וטכנאי השדור יאיר נצני החלו לכתב ולנגן ביחד כשאלפני התחנה לא היו מאישים. משם יצא להם שירם הראשון, מחאה על מוזיקת הדיסקו שנאלצו לנגן בתקליטני ארועים: תנו לי רוקנרול. הם בקשו וקבלו, להרפב שלהם קראו "תיסלם". אלבום הבכורה של הלהקה: "רדיו חזק" שיצא בראשית 1981 היה הצלחה אדירה. הלהקה צברה מעריצים ומעריצות, והשמעה ללא הרף ברדיו. אל תסלם כלהקת הרוק הגדולה הצטרפה מתחרה מפתיעה במקצת: קבוצת נגנים מקצוענים מהקריות, בני שלושים פלוס שהתגלו דרך המפיק יעקב גלעד. לרביעה קראו "בנזין"; והם הוציאו באביב 1982 את "עשרים וארבע שעות". מעריצי תיסלם ומעריצי בנזין הצטרפו לקהל הרוק הגדל והולך, למרות משבר זמני שהביאה מלחמת לבנון הראשונה על שוק המוזיקה. תיסלם התפרקה בסיום 1983 לאחר שההופעות הבומבסטיות והמשקעות שלה הניבו לחברי הלהקה הפסדים. כך גם קרה גם לחברי בנזין שנה לאחר מכן, ולרבים אחרים. היתה זו תזכרת כי הרוק המקומי שברירי וחלש ממה ששערו קדם לכן.

שנות התשעים היהודים!

- באמצע שנות השמונים הרוק הישראלי היה לעבדה מגמרת, אבל התחיל לדשדש במקום. כוכבי הרוק שפרתו בסוף שנות הששים התבגרו, ואתם הקהל שלהם. דור חדש היה מוכן לקחת את הפקוד. הדור הזה הגיע כמו קודמו מהשולים, ממועדוני הפאנק והרוק האלטרנטיבי של תל אביב צמחה תרבות נגד, בוטה יותר, רועשת יותר ומחברת לז'אנרים אלטרנטיביים שפרחו במערב.

• הראשון שחדר למרכז היה אהוד בנאי, נצר לשושלת הבדור המפרסמת. ב-1986 ככב על הבימות עם "מאמי", "אופרת הרוק הפוליטית שהלחין, ושנה לאחר מכן הוציא אלבום הבכורה שלו": אהוד בנאי והפליטים. "האלבום לא היה דומה לאף אלבום שנשמע בארץ קדם לכן, רוק אלטרנטיבי משלב במוזיקת עולם עם טקסטים פוליטיים נוקבים. שנה לאחר מכן, עם התפרקות להקתם המצליחה: מינימל קומפקט, "שבו לארץ רמי פורטיס וברי סחרוף. שני נסיכי המוזיקה האלטרנטיבית בחליטו להוציא אלבום רוק בעברית, לפני שישבו לסצינה האלטרנטיבית המצליחה במערב אירופה, אך ההצלחה המסחררת של אלבום: "ספורים מהקפסא" גרמה להם להשאר בארץ, ולהמשיך ליצר בעברית. גם הם הבינו שהמציאות השתנה, הטלויזיה והרדיו היו פתוחים מתמיד להשמיע קולות חדשים ואחרים, ותרבות המקומונים בערים הגדולות חשפה את קהל הקוראים בנעשה ב"בצות הרוק" המקומיות, בכל פיפס שהתרחש במועדונים כ"רוקסן" בתל אביב, העיר השנה "בחיפה, בקיום סטיבלי רוק גדולים בערד, צמח ואילת, ובתחושה שהרוקנרול הוא המקום הנכון להיות בו. עם תחלת שנות התשעים כבשו את הרדיו ואת אולמות המופעים האמנים האלטרנטיביים לשעבר. להקת השנה היתה נער שוילים, וכוכבים שהביאו קול אחר, מהקסס יותר, פגיע יותר, רחוק מכל מה שיצגה "ארץ ישראל השנה והטובה" חדרו למרכז. באותם שנים צמחו כוכבים כאביב גפן וטל גורדון. להקות כאיפה הילד, החברים של נטאשה, מופע הארנבות של ד"ר קספר ומוניקה סקס. בנגוד לעגמומיות שאפינה את הרוק האלטרנטיבי של סוף שנות השמונים, הרוק של שנות התשעים התבסס באופטימי ומלא בטחון עצמי. סיום המלחמה הקרה והסכמי אוסלו, ליברליזציה ושלפ וכלכלי יחסי הפכו את ישראל למדינה הרבה יותר מערבית, מעדכנת וחוגגת, בדיוק כמו ארצות הברית ומוזיקת הגרנג' ובריטניה וסגנון הבריטפופ. אבל החגיגה נקטעה במפתיע,

מינימל קומפקט, הקליק

פורטיס וסחרוף פאנק

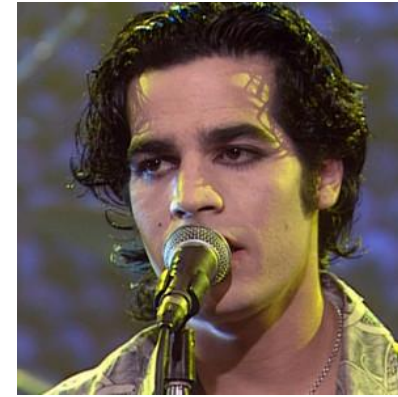
ישראלי

- מינימל קומפקט (Minimal Compact) היא להקת רוק אלטרנטיבי ישראלית שהוקמה באמסטרדם ופעלה באירופה בשנות ה-80 של המאה ה-20. למרות פרוקה בסוף שנות השמונים, הלהקה שומרת על פעילות מצמצמת ומופיעה בהופעות חיות מדי כמה שנים.

- בשנת 1988 התפרקה להקת "מינימל קומפקט", להקה שמוקד פעילותה היה באמסטרדם, ובה היו חברים רמי פורטיס וברי סחרוף, לצד מוזיקאים אחרים. מינימל קומפקט זכתה להצלחה באירופה. אחרי ההתפרקות חזרו פורטיס וסחרוף לישראל, והוציאו את האלבום המצליח "ספורים מהקפסא", יחד עם הנגנים גיל סמטנה (גיטרה בס, יובל שפריר) כלי הקשה, קלידים (ויוסי לדרמן) תכנות תופים ממחשב. (האלבום יצא תחת שמו של רמי פורטיס, אף על פי שסחרוף השתתף בכתיבה, בשירה ("באור", "כוכב הקופים") וגם בהפקה. האלבום נחשב כיום לנקודת שיא ביצירתם המשותפת של פורטיס וסחרוף, ותאר על ידי המבקרים כאלבום חשוב ברוק הישראלי.

אור הירח

אביב גפן, בנם של השחקנית נורית גפן והפזמונאי יהונתן גפן, הִזָּה לכוֹכֵב
הראשון בְּרוֹק הישראלי שהתפרסם עוד לפני שרותו הצבאי. לאחר ששלק
מבית הספר התיכון בו למד החל גפן ללמד בבית הספר למוזיקה "רמון"
ולאחר כשנתיים עזב גם אותו.

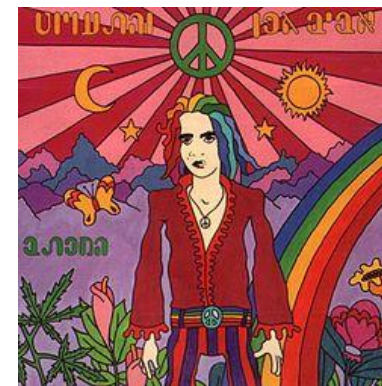
לאחר שחתם על חוזה לשלושה אלבומים עם חברת התקליטים "הד
ארצי", בעזרתו של אביו שהפעיל לחץ מאחורי הקלעים וחרף הבקרת על
ההחלטה, הקים גפן את הלהקה המלווה שלו, "התעויות" ששקם נכלל גם
בשם האלבום. במקביל לצאת האלבום החל גפן לשחק גם בסדרת הנער
"ענן של זמן", במסגרתה בצע את השיר "אור הירח" בדואט עם הזמרת
דנה ברגר ששחקה אותו בתכנית.

השיר "אור הירח", שסוּגַר את האלבום "זה רק אור הירח", הפך לסמל
של המוזיקה של אביב גפן בעיני רבים ממעריציו. השיר מתאר אוֹיָרָה
דכאונית שמשפעת מאורו של הירח. על שם השיר והאלבום קרא גפן
למעריציו "ילדי אור הירח".

אור הירח וגפן, אביב

כְּשֶׁאֱלוֹהִים בָּרָא תִּיחוֹשֵׁד
הוא בָּרָא לָנוּ יָרֵחַ
שִׁירָאוּ אֵיךְ אֲנַחֲנוּ בּוֹדֵדִים
אֶת הַיָּרֵחַ שֶׁם גְּבוּהָ
שֶׁלֹּא נוֹכַל לִגְעֹעַ
וַיֵּשׁ כַּמָּה שְׁעֵדִין מְנַסִּים

יְלָדִים מִתְעוֹפְפִים
בְּדוּרִים כְּחֵלִים סִגְלִים
וְהָאֹר שֶׁמְלִיָּה אוֹתוֹ צוֹנֵחַ
זֶה אֹר הַיָּרֵחַ
זֶה רַק אֹר הַיָּרֵחַ

אביב גפן, רצח רבין

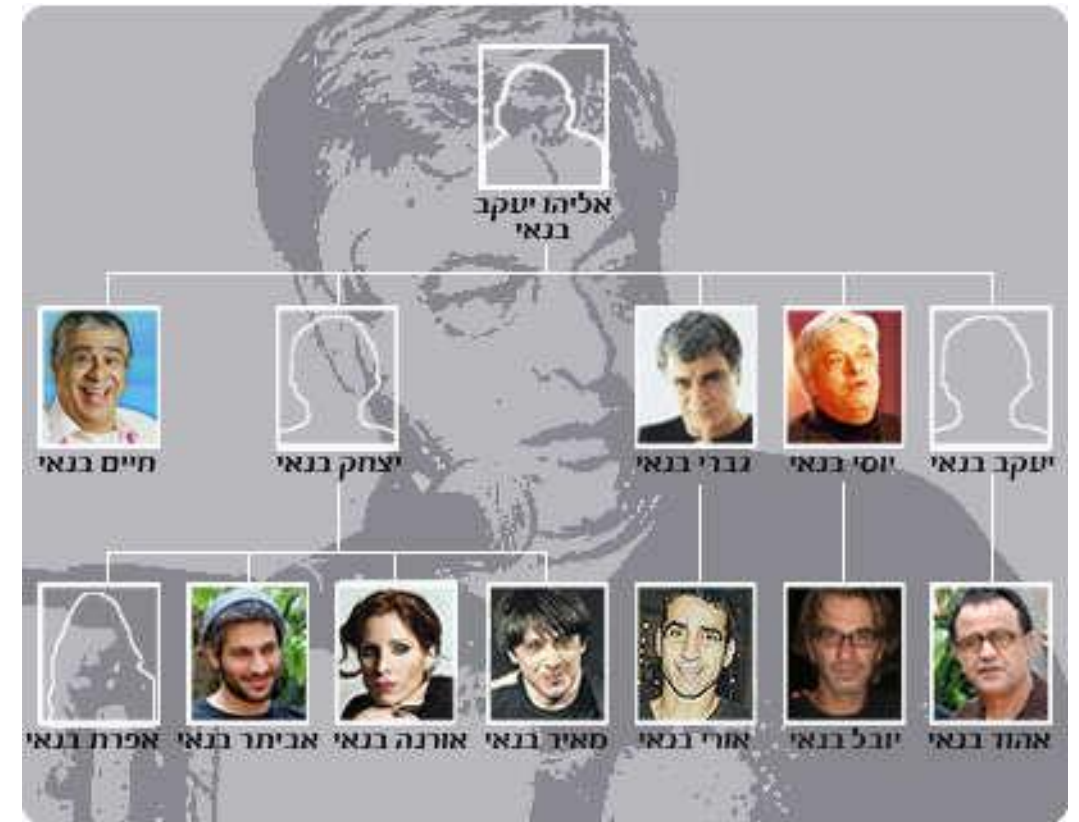
• ב' 4-בנובמבר 1995. רצח רבין סיים את החגיגה, הקהל ואמצעי התקשורת החליפו אווירה, המוזיקה הרגועה השתלטה, וליצדה ז'אנרים אחרים כמו פופ ים ותיכוני ומוזיקת טרנס צמחו. מועדון הרוקסון נסגר, ומרבית הלהקות מהדור הזה התפרקו. מאז הרוק לא הצליח להתאושש, והוא כבר לא חלק מהזרם המרכזי של המוזיקה הישראלית, אך הוא ממשיך לחיות ולבעט, ללבש ולפשט צורות, להתחדש ולהשתנות.

נשים ברוק הישראלי

קורין אלאל המכשפות מל גורדון דנה
ברגר יהודית רביק, נינט מאייב
מזי כהן, דפנה ארמוני, אסתר שמיר,
אלונה דניאל, סי היימן ושרון
ליפשיץ וגם ליבי והפלאש, שרון
(אליוט) (בן-עזר, מיכל ספיר שפעלו
מאיה בלוצמן, אלה רונן, שני פלג,
עינב גקסון כהן, יעל איזנברג, ספיר
וולך, ירונה כספי, נועה סגל, עומר
מושקוביץ, עדי שחם, לונה אבו נאסר
דניאל רובין, שרון טובה לוי, מל אורן.

משפחת בנאי

- משפחת בנאי היא משפחה ישראלית ענפה, שרבים מבניה ובנותיה ידועים בפעלם כאמנים בתחומי התאטרון, הטלוויזיה, הקולנוע, המוזיקה והבדור. מוצא המשפחה ביהדות פרס, מקהלת יהודי שיראז. ראשוני המשפחה עלו מהעיר שיראז שבפרס (איראן) במאה ה-19 והתישבו בירושלים.

מה קורה במאה ה 21

- ירידת הפופולריות של הרוק הישראלי שהחלה אחרי רצח רבין נמשכה. סגנונות הפופ והמוזיקה הים תיכונית הפכו לזרם המרכזי החדש. מרסדס בנד, ג'ירפות והבילויים. יוצרות בולטות ברוק הישראלי הן רונה קינן, תמר אייזנמן, דניאלה ספקטור ונינט טייב, בצד היוצרים: שלומי שבן, אלון עדר, שלום גד, נעם רותם וגבע אלון.
- האלבום החשוב ביותר שיצא בשנות ה 2000-יצא ב 2004 – אלבומה השני של להקת אלג'יר "מנועים קדימה", "שהטמיע גם מוזיקה ים-תיכונית וגם טקסטים המושפעים מהמקורות.
- לאחר התפרקות הלהקה המשיכו חבריה אביב גדג' וגבריאל בלחשן בפעילות עצמאית. יוצר בולט נוסף ששילב רוק ומוזיקה מזרחית הוא דודו טסה שאלבומיו זכו להצלחה בקרב הקהל הרחב. במסגרת ההרכב "דודו טסה והכוויתים" הוא משלב מוזיקה עיראקית ושירה בערבית.
- לאחר 50 שנות רוק ישראלי בעברית חזרו האמנים החדשים ליצור ולהקליט באנגלית, ממש כמו הלהקות של שנות ה-60. באנגלית הקליטו בין היתר: אסף אבידן, גבע אלון, רונן כוכבי, הדרה לוין ארדי, תמר אייזנמן, יעל דקלבאום ולהקות רוק מתקדם, סטונר ומטאל כמו אורפנלנד, סיילס, אפרקו, אלקטרה, דה גרייט משין, אלקטריק זו ויוסלס איי די.

• באוגוסט התקיים במדבר בלאק רוק
בנבאדה ארה"ב הארוע השנתי
המונומנטלי "פרנינג מן", הפסטיבל
הענק שמושך מדי שנה עשרות אלפי
משתתפים שבונים יחדיו עיר שלמה
המתנהלת במשך שבוע ללא כסף, בלב
הפלאיה המפרסמת של הפסטיבל יוקם
מיצב אנדרטת זכרון לקרבנות הטבח
בפסטיבל נובה, תחת הכותרת Nova
Heaven".

על רקע המארגעות של מלחמת ההתשה, וקצת אחריהם, כתב אריק אינשטיין את אחד משירי המלחמה המנחמים והעצובים גם יחד: שיר של אחרי המלחמה.

**זהו שיר אחרי מלחמה
הוא תמיד מזכיר לי תקוה
היא מחכה, אהובה כבר חוזר
זהו שיר שבא אחרי המלחמה**

אריק אינשטיין ראה את מלחמות ישראל מזווית מעניינת: בלא מעט מהן הוא הנה המוזיקאי הזה, שמגיע לאמצע המדבר או מטפס על הרקס כדי למשוך את הלוחמים המתשים מתוך בועת האימה, הדם ואבק הקרבות לתוך משהו אחר, שנע בין הנורמלי לכמעט נשגב: מוזיקה.

"שאלתי פעם קצין אחד", "אם יש איזו חשיבות ללהקה, לזה שהיא באה להופיע. היתה לי הרגשה לא נוחה בענן הזה: אתה מגיע ללוחמים ואתה יודע שהחילים האלה נלחמו, הסתכנו, ואתה עומד ושר. אז שאלתי אם יש באמת איזה ערך לכל הענין, והקצין החזיר אומר לי", "אין לך משג עד כמה זה חשוב וכמה זה עוזר." "